

ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ
№ 3/2009 Г.
ГР.СОФИЯ, 19 юли 2010 год.

Върховният касационен съд на Република България, Общо събрание на Гражданска колегия, в съдебно заседание на 29 април 2010 г. и на 28 юни 2010 г. в състав :

ПРЕДСЕДАТЕЛ на Общото събрание на
Гражданска колегия,
ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС
И ПРЕДСЕДАТЕЛ на Гражданска колегия:
СИМЕОН ЧАНАЧЕВ

ПРЕДСЕДАТЕЛИ на
ОТДЕЛЕНИЯ: **ДОБРИЛА ВАСИЛЕВА**
ТАНЯ МИТОВА
ЖАНЕТА НАЙДЕНОВА
ПЛАМЕН СТОЕВ

ЧЛЕНОВЕ:

1. КРАСИМИРА ХАРИЗАНОВА	23. СВЕТЛАНА КАЛИНОВА
2. ЖАНИН СИЛДАРЕВА	24. ЛИДИЯ РИКЕВСКА
3. КАПКА ЮСТИНИЯНОВА	25. ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА
4. ЕЛСА ТАШЕВА	26. СНЕЖАНКА НИКОЛОВА
5. НАДЕЖДА ЗЕКОВА	27. МАРИО ПЪРВАНОВ
6. НАДЯ ЗЯПКОВА	28. ЕМИЛ ТОМОВ
7. ЕМАНУЕЛА БАЛЕВСКА	29. АЛБЕНА БОНЕВА
8. БРАНИСЛАВА ПАВЛОВА	30. СВЕТЛА ДИМИТРОВА
9. СТОИЛ СОТИРОВ	31. БОНКА ДЕЧЕВА

10. МАРГАРИТА СОКОЛОВА	32. СВЕТЛА БОЯДЖИЕВА
11. ЦЕНКА ГЕОРГИЕВА	33. ЖИВА ДЕКОВА
12. БОРИСЛАВ БЕЛАЗЕЛКОВ	34. МИМИ ФУРНАДЖИЕВА
13. АНИ САРАЛИЕВА	35. КАМЕЛИЯ МАРИНОВА
14. СВЕТЛА ЦАЧЕВА	36. ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА
15. СТОЙЧО ПЕЙЧЕВ	37. ВАСИЛКА ИЛИЕВА
16. ЛЮБКА БОГДАНОВА	38. ТЕОДОРА ГРОЗДЕВА
17. ВЕСКА РАЙЧЕВА	39. ИЛИЯНА ПАПАЗОВА
18. КОСТАДИНКА АРСОВА	40. ОЛГА КЕРЕЛСКА
19. ЗЛАТКА РУСЕВА	41. ЗОЯ АТАНАСОВА
20. ДИЯНА ЦЕНЕВА	42. ВЕЛИСЛАВ ПАВКОВ
21. БОЙКА ТАШЕВА	43. ВЕСЕЛКА МАРЕВА
22. МАРИЯ ИВАНОВА	44. БОРИС ИЛИЕВ

при участието на секретаря **Райна Томбушева**

постави на разглеждане тълкувателно дело № 3 по описа за 2009 г.

на ОСГК, докладвано от съдията **ЕМАНУЕЛА БАЛЕВСКА**

Председателят на Върховният касационен съд с Разпореждане от 22.10.2009 година е постановил Общото събрание на Гражданската колегия да приеме тълкувателно решение по следния спорен въпрос: „Съставлява ли вписването на исковата молба , съобразно разпоредбата на чл. 114 ал.1 ЗС изискване за редовността ѝ, неизпълнението на което обуславя приложението на чл. 129 ал.3 ГПК/ чл. 100 ал.2 ГПК-отм./, предвид Определение № 482 от 18. 08.2009 година , постановено по ч. гр. д. № 322/2009 година, състав на ВКС-IV отд., с което е спряно производството по посоченото частно гражданско дело след констатацията за противоречиво разрешаване от състави на ВКС на посочения процесуално правения въпрос.

Общото събрание на гражданската колегия , като съобрази тези становища, както и че с влизане в сила на ГПК , приет с ДВ. бр.59/2007 година , проверката на редовността на исковата молба /чл. 129 ГПК / и проверката редовността за допустимостта на предявения иск /чл. 130 ГПК/, са уредени като едни от най-съществените процесуални действия на съда и се явяват израз на дефинирания с чл. 7 ал.1 ГПК принцип на служебното начало, изискващ от съда не само извършване на необходимите процесуални действия по движение на делото и приключването му с валиден и законосъобразен съдебен акт, но и да следи за допустимостта и надлежното извършване на процесуалните действия от страните, тълкувани в контекста на чл. 114 ал.2 ЗС, съобрази следното :

Тезата на съдилищата , че изискването за вписване на искова молба на основание чл. 114 ал.1 б.”в” ЗС във вр. с чл. 112 б.”з” ЗС , не е изискване за съдържание на исковата молба по см. на чл. 127 ГПК / чл. 98 ГПК –отм./, а разпоредбата на чл. 128 ГПК /чл.99 ГПК-отм./ , не изисква представяне към исковата молба на вписан екземпляр, е правилна.

Разбирането на съдилищата , че неизпълнението на указанията на съда за вписване на исковата молба има за последица приложението на чл.100 ал.2 ГПК / отм./, като приложим процесуален закон към момента на постановяването им, а при действащия ГПК – на чл. 129 ал.3 ГПК, се базира на обстоятелствата, че изискването на законодателя за вписване на исковите молби по чл. 114 ЗС , макар и да не е еднозначно на основание за редовност на същата по см. на чл. 127 ГПК /чл. 98 ГПК –отм./, е изискване за всички искови молби по чл.114 ал.1 б.”в” ЗС .Това изискване е уредено от императивна правна норма и съставлява , според чл. 114 ал.2 ЗС , процесуално правило по законосъобразното движение на делото. Регламентираното процесуално задължение „ да не се дава ход на исковата молба” до нейното вписване, за разлика от изискванията за редовност на исковата молба по чл. 127 ГПК / чл. 98 ГПК-отм. /, въпреки че няма отношение към съдържанието на подлежащия на вписване акт, има значение за оповестяването на процеса и противопоставимостта на спорното материално право спрямо трети лица , поради което Общото събрание на гражданската колегия на ВКС намира, че това становище следва да бъде възприето като правилно.

По силата на допълнението към ЗС / ДВ. бр. 34/ 25. 04. 2000 година, в сила от 1.01.2001 година /, в който смисъл е и изменението на чл. 4 б.”а” от Правилник за вписванията / ПВП /, с новата редакция на чл.112 б.”а”ЗС законодателят приема, че се вписват „ всички актове, с които се прехвърля правото на собственост или се учредява, прехвърля, изменя или прекратява друго вещно право върху недвижим имот, както и актовете, с които се признават такива права ”. Функционалното тълкуване на нормата във вр. с разпоредбите на чл. 112 б.”з” ЗС във вр. с чл.114 ал.1 б.”в” ЗС налага извод , че за исковите молби , с които се инициира производство за защита правото на собственост или друго ограничено вещно право – чл. 124 ал.1 ГПК , чл. 108 ЗС е налице императивно формулирано изискване да бъдат вписани.

Съгласно чл. 1 на ПВп , вписването е юридически акт с гражданско-правно действие, изразяващо се в даване гласност на подлежащия на вписване акт , визиран с разпоредбата на чл. 112 ЗС , и защита на преобретателя на един недвижим имот или ограничено вещно право.

Вписването на исковата молба има цел да даде гласност на съдебния спор относно конкретен недвижим имот, както и да осигури противопоставимост на правата на страната –ищец срещу всички права, придобити от трети лица , след вписването. Като правно действие вписването е без отношение към съдържанието на гражданско-правния спор и без да може да въздейства на спора така , като обстоятелствата и исканията, заявени с исковата молба. Невписването на искова молба не се отразява на спорния предмет, защото – по арг. от чл. 115 ал.4 ЗС , влезлите в сила решения по тези дела, също подлежат на вписване , а дори и неписани , тези решения обвързват страните със силата на пресъдено нещо, но придобитите вещни права ще бъдат противопоставими на третите лица, едва след вписването.

Съгласно разпоредбата на чл. 129 ал.2 във вр . ал.1 ГПК съдът приема за редовна онази искова молба , която отговаря на изискванията на чл. 127 ал.1 ГПК и чл. 128 ГПК- а именно да е написана на български език, с точно посочване на съда, до който е адресирана , имената на страните с необходимите индивидуализиращи белези на физическите и юридически лица , цена на иска при защита на имуществените оценяеми права, изложение на онези обстоятелства, на които страната ищец основава иска си и очертава предмета на спорното право, коректно формулиране на искането и подпис на лицето, подало исковата молба, както и да са налице необходимите приложения- -пълномощно, когато исковата молба се подава от пълномощник, документ за внесена държавна такса по сметка на съда и разноски , когато такива се дължат за събиране на доказателства и преписи с приложения за всички ответници.

Съгласно чл. 129 ал.3 ГПК неизпълнението указанията на съда за отстраняване на констатиран недостатък на исковата молба или по приложенията към нея , води до връщането ѝ на ищеца.

Общото събрание на гражданската колегия на ВКС приема , че от гл.т. на процесуални последици , неизпълнението от страна на ищеца в срок на указанията на съда за вписване на искова молба по чл. 114 ЗС / в т.ч. и за съдебна делба /, следва да се приравни с тези по неизпълнение на указанията на съда за отстраняване на констатиран порок/ недостатък/ на исковата молба по чл. 127 и чл. 128 ГПК, т.е. да се приеме , че при неизпълнение е приложима разпоредбата на чл. 129 ал.3 ГПК.

Изискването за вписване по чл. 114 ал.1 б."в" ЗС във вр. с чл. 112 б."з" ЗС и чл. 114 ал.2 ЗС макар и имащо за цел оповестително- защитна функция по отношение на трети лица или спрямо трети лица – приобретатели на спорното вещно право , от гл.т. на обществения интерес и правна сигурност на гражданския оборот , като защитим по-висш интерес, задължава съда като правоприлагащ орган да следи служебно в рамките на проверката по чл. 127, 128 ГПК и чл. 130 ГПК за наличието на вписана искова молба по исковете по чл. 114 ЗС / в т.ч. и по искове за съдебна делба /Уредено от специалния закон, като предпоставка за надлежното движение на производството, изискването за вписване обуславя приложението на чл. 129 ал. 3 ГПК в рамките на едно разширително тълкуване и прилагане на санкционните последици на закона , след като съдът изрично е указал на страната задължението ѝ да извърши съответното правно действие- вписване на исковата молба , и е налице неизпълнение на това указание на съда.

Императивно формулираната процесуално правна норма на чл. 127 ал.1 ГПК , респ. чл. 128 ГПК , не може да се тълкува в по-широк смисъл от този, вложен от законодателя. Но установените от законодателя последици, а именно тези на чл. 129 ал.3 ГПК , свързани с процесуалното поведение на страната ищец в разрез с указанията на съда , могат да се приложат и по отношение неизпълнението на изискването за вписване на определената от законодателя категория искови молби.

Неизпълнението от страна на ищеца по делото на допълнителните изисквания при предприетата от него искова съдебна защита на определен вид субективни права, установени от материалния закон, който ги урежда , следва да се приравни по последици с неизпълнението на изискванията за редовност на исковата молба, макар и това изискване да няма правната характеристика на реквизит на редовната искова молба.

По този начин се постигна и една по-висша цел на гражданския процес: яснота за заявените в съдилищата искови молби, подлежащи на вписване и по-голяма стабилност на решенията по тези дела, , с оглед защитата и на обществения интерес при засиления граждански оборот на сделките с вещните права.

По изложените съображения , Общото събрание на Гражданската колегия на Върховния касационен съд

РЕШИ :

1. Изискването за вписване на искова молба на основание чл. 114 б."в" във вр. с чл. 112 б."з" ЗС , не е изискване за редовност и съдържание на исковата молба по см. на чл. 127 ГПК/ чл. 98 ГПК-отм./ , а разпоредбата на чл. 128 ГПК/ чл. 99 ГПК-отм./, не изисква представяне към исковата молба на вписан екземпляр от нея.

2. Вписването на искова молба по чл. 114 ЗС има оповестително- защитно действие спрямо трети, неучастващи в процеса лица, и не може да бъде пречка за възникването на валидно процесуално правоотношение и за постановяване на валиден съдебен акт , с който се дава защита на вещното право, предмет на търсената защита, и обвързващ страните по делото със силата на пресъдено нещо.

3. При действието на правилата за проверка редовността на исковата молба по чл. 127 ГПК, респ. за необходимите приложения по чл. 128 ГПК и на установения принцип на служебното начало с чл. 7 ал.1 ГПК , неизпълнението на изричното указание на съда за вписване на искова молба по чл. 114 ЗС, в т.ч. и за съдебна делба , е основание за нейното връщане на основание чл. 129 ал.3 ГПК .

**ПРЕДСЕДАТЕЛ на Общото събрание на
Гражданска колегия,
ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС
И ПРЕДСЕДАТЕЛ на Гражданска колегия:
СИМЕОН ЧАНАЧЕВ**

ПРЕДСЕДАТЕЛИ на

ОТДЕЛЕНИЯ: **ДОБРИЛА ВАСИЛЕВА**

ТАНЯ МИТОВА

ЖАНЕТА НАЙДЕНОВА

ПЛАМЕН СТОЕВ

ЧЛЕНОВЕ:

1. КРАСИМИРА ХАРИЗАНОВА
2. ЖАНИН СИЛДАРЕВА
3. КАПКА ЮСТИНИЯНОВА
4. ЕЛСА ТАШЕВА
5. НАДЕЖДА ЗЕКОВА
6. НАДЯ ЗЯПКОВА
7. ЕМАНУЕЛА БАЛЕВСКА
8. БРАНИСЛАВА ПАВЛОВА
9. СТОИЛ СОТИРОВ
10. МАРГАРИТА СОКОЛОВА
11. ЦЕНКА ГЕОРГИЕВА
12. БОРИСЛАВ БЕЛАЗЕЛКОВ
13. АНИ САРАЛИЕВА
14. СВЕТЛА ЦАЧЕВА
15. СТОЙЧО ПЕЙЧЕВ
16. ЛЮБКА БОГДАНОВА
17. ВЕСКА РАЙЧЕВА
18. КОСТАДИНКА АРСОВА
19. ЗЛАТКА РУСЕВА
20. ДИЯНА ЦЕНЕВА
21. БОЙКА ТАШЕВА
23. СВЕТЛАНА КАЛИНОВА
24. ЛИДИЯ РИКЕВСКА
25. ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА
26. СНЕЖАНКА НИКОЛОВА
27. МАРИО ПЪРВАНОВ
28. ЕМИЛ ТОМОВ
29. АЛБЕНА БОНЕВА
30. СВЕТЛА ДИМИТРОВА
31. БОНКА ДЕЧЕВА
32. СВЕТЛА БОЯДЖИЕВА
33. ЖИВА ДЕКОВА
34. МИМИ ФУРНАДЖИЕВА
35. КАМЕЛИЯ МАРИНОВА
36. ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА
37. ВАСИЛКА ИЛИЕВА
38. ТЕОДОРА ГРОЗДЕВА
39. ИЛИЯНА ПАПАЗОВА
40. ОЛГА КЕРЕЛСКА
41. ЗОЯ АТАНАСОВА
42. ВЕЛИСЛАВ ПАВКОВ
43. ВЕСЕЛКА МАРЕВА

Особено мнение по т. 3 от Тълкувателно решение по т.д. № 3/2009 г.

В т. 3 на решението се приема, че при действието на правилата за проверка редовността на исковата молба по чл. 127 ГПК, неизпълнението на указанията на съда за вписване на исковата молба по чл. 114 ЗС, в т.ч. и за съдебна делба е основание за нейното връщане на основание чл. 129, ал.3 ГПК. Това становище се основава на разбирането, че императивно формулираната процесуално правна норма на чл. 127, ал.1 ГПК, респ. чл. 128 ГПК, не може да се тълкува в по-широк смисъл от вложения от законодателя, но установените от законодателя последици по чл. 129, ал.3 ГПК могат да се приложат и по отношение неизпълнението на изискванията за вписване на определена категория искиви молби. Приема се, че при действието на правилата за проверка на исковата молба по чл. 127 ГПК и на установеният принцип на служебното начало с чл. 7, ал.1 ГПК, изискващ от съда да следи служебно за допустимостта и надлежното извършване на процесуалните действия, неизпълнението на изричните указания на съда за вписване на искова молба по чл. 114 ЗД е основание за връщането и.

Това становище те може да бъде споделено, тъй като правилата по чл. 127 ГПК не съдържат разлика с правилата за проверка на исковата молба по чл. 98 ГПК отм. Както по отменените, така и по действащите процесуални правила, съдът следи служебно за допустимостта и надлежното извършване на процесуалните действия на страните. Новия Граждански процесуален кодекс не съдържа изменения на уредбата, касаеща задължението на съда да следи служебно за условията, от които зависят съществуването и надлежното упражняване на правото на иск, поради което чл. 7, ал.1 ГПК не може да обоснове направеното на тази основа разграничение в т.1 и т.3 от тълкувателното решение.

Вписването на исковата молба не е изискване за нейната редовност, поради което невписването и не може да обоснове отказ от правосъдие. Когато правото на иск не съществува или е упражнено ненадлежно въпреки указанията на съда, исковата подлежи на връщане. Невписването на исковата молба обаче не е процесуална предпоставка за надлежното упражняване правото на иск. С оглед правната същност и целта на института на вписването, законодателят изрично е уредил по различен начин последиците от невписването на исковата молба. Така, когато исковата молба е вписана, постановено решение се отбелязва към нея – чл. 115, ал.1 ЗС, а когато исковата молба не е била вписана, постановено решение се вписва – 115, ал. 5 ЗС, от който момент възниква действието на вписването. Когато шестмесечният срок по чл. 115, ал.2 ЗС за вписване на решението е пропуснат, решението се вписва, независимо от това, че вписването на искова молба е изгубило действието си. Възможна е и хипотеза на влязъл в сила отказ за вписване на исковата молба от съдията по вписванията, който отказ не може да бъде основание да бъде отказано и правосъдие по делото.

От поведението на ищеца зависи дали и от кой момент ще се прояви действието на вписването. Ако исковата молба е вписана той ще се ползва от ефекта на вписването от момента на извършването му. Ако исковата молба не е вписана, но е вписано решението по нея, ищецът ще се ползва от ефекта на вписването от момента на вписване на решението. Правното положение е идентично, когато исковата молба е била вписана, но постановеното по нея решение е представено за вписване след изтичането на шестмесечния срок от влизането му в сила – чл. 115, ал. 5 ЗС. Постановеното решение по делото няма никога да стане противопоставимо на трети лица, ако не бъде представено за вписване, макар и исковата молба да е била вписана.

СВЕТЛА ЦАЧЕВА**БОРИСЛАВ БЕЛАЗЕЛКОВ****БОЙКА ТАШЕВА****СТОИЛ СОТИРОВ****ВАСИЛКА ИЛИЕВА****ЖАНЕТА НАЙДЕНОВА****КОСТАДИНКА АРСОВА**